

La dona comença a manar a les Balears

D'esquerra a dreta, Maria Antònia Munar, Pilar Costa i Joana Barceló. L'existència de tres presidentes no és sinó la punta de l'iceberg d'una situació de desigualtat que tendeix a canviar.

Després de les eleccions del 13-J, la presència femenina als tres consells insulars, al Govern balear i al Parlament illenc ha deixat de ser testimonial i n'ha esdevingut protagonista. Aquests avenços polítics contrasten, però, amb les desigualtats socials.

"Perquè una dona arribi a un càrrec de responsabilitat ha de fer tres vegades més feina que un home". Així s'expressa la nova consellera de Cultura del Consell Insular d'Eivissa i Formentera, Fani Tur, del Pacte Progressista. Vista la nova configuració de les institucions polítiques de les Balears després del 13-J, és evident que les dones han hagut de fer molta feina, atès que la presència femenina als tres con-

sells insulars, al govern balear i al Parlament illenc ha deixat de ser testimonial aquests darrers anys i ha esdevingut decididament protagonista.

Per primera vegada en la història, els consells insulars de Mallorca/ Menorca i Eivissa-Formentera són presidits per tres dones: Maria Antònia Munar (UM), Joana Barceló (PSOE) i Pilar Costa (Pacte Progressista), respectivament. A més a més, totes tres capdavantegen

equips de govern d'esquerres, cosa que fa encara més espectacular el canvi en relació amb la situació anterior, dominada tradicionalment per homes de dretes.

Segurament que és a les Balears on més ha avançat la dona aquests darrers anys. De fet, l'existència de tres presidentes illenques no és sinó la punta de l'iceberg o la dada més significativa d'una situació que té un abast més gran: cada vegada hi ha més dones diputades,

conselleres, més treballadores i més empresàries

més conselleres del govern autonòmic i, en esferes com la laboral, més treballadores i més empresàries.

La dona triomfa en política.

Les xifres ho diuen tot. Si analitzam el món de la política (que és on es prenen les decisions), comprovam que en la primera legislatura autonòmica (1983-87) només hi havia un 6% de dones al Parlament balear. Aquesta proporció va pujar fins al 12% la legislatura següent (1987-91) i va vorejar el 20% a la cambra que va funcionar fins el 1995. A la següent s'arribà al 30%, i a l'actual, la presència femenina encara ha tornat a pujar.

Aquestes dades, que figuren al llibre *Les mallorquines davant el nou mil·lenni*, de la periodista Gina Garcies, són interpretades de forma inequívocament positiva per la presidenta del Consell Insular de Mallorca, Maria Antònia Munar, la qual es posa ella mateixa d'exemple de la lluita que ha portat a terme la dona balear per ocupar llocs tradicionalment reservats als homes: "L'avenç ha estat molt positiu i, a més a més, estic molt satisfeta d'haver-hi cooperat. Vaig ser la primera batlessa que hi va haver a les Balears (amb vint-i-tres anys, al poble de Costitx), la primera dona del Govern balear (amb Gabriel Cañellas) i la primera diputada que va intervenir en el Parlament, a part ser la primera presidenta d'un consell insular". "Estic realment satisfeta d'haver contribuït a obrir el camí a les altres dones", afegeix.

Munar no en dubta gens: "Sempre he dit que s'ha avançat més aquests darrers quinze anys que no aquests darrers quinze segles", encara que no s'hagi aconseguit tot. "Allò que jo aconsellaria a les dones en general és que participin en política i que hi assumesquin responsabilitats. Perquè això sigui possible s'ha de començar des de la base i cal implicar-se en l'activitat política, cosa que avui encara no es fa", assegura.

Pilar Costa, la carismàtica presidenta del Consell pitius, també considera "una passa important" l'avenç femení que viuen les illes aquests darrers anys, "però això

DOLFO

no vol dir que s'hagi posat remei a la gran infrarepresentació de la dona en les institucions, perquè és un àmbit on encara no tenim el mateix grau de presència que tenim en la societat". Per arreglar-ho és partidària de "la discrimina-

ció positiva" en favor de les dones.

Patrimoni de l'esquerra. Allò que sí que tenen clar tant Maria Antònia Munar com Pilar Costa és que l'esquerra sempre ha estat més sensible a aquest problema que no

Presa de possessió de Joana Barceló com a presidenta del Consell de Menorca, el 30 d'agost d'enguany. Al seu costat, el president de les Balears, Francesc Antich.

Parella als vint-i-set anys i només un fill

I en família? És precisament aquí que la igualtat femenina continua tenint la seua gran assignatura pendent. Totes les entrevistes coincideixen a considerar que, mentre no se superin les desigualtats que hi ha a la llar, difícilment es podrà avançar clarament en la resta de camps. Malgrat els avenços evidents, la dona continua fent la majora de feines domèstiques, rarament compartides amb el seu company, i això condiciona la seua professió, les seues relacions socials i la seua capacitat de promoció política, laboral o personal. El llibre de Gina Garcies revela que ha baixat molt el nombre de fills que té una dona de les Illes, que ara és d'1,3 fills. Aquesta és una de les taxes més baixes del món i s'interpreta com el resultat "d'una progressiva emancipació femenina, perquè tenir molts de fills dificulta l'estabilitat laboral, entre més coses. La dona cada vegada té menys fills per poder tenir més vida pròpia", de la qual cosa es dedueix que els homes continuen col·laborant encara poc en les feines domèstiques i familiars comunes.

Tal vegada per aquesta mateixa ànsia d'aconseguir la llibertat que no s'aconsegueix en parella, la dona balear inicia cada cop més tard la vida de parella. L'edat mitjana de començar a viure en parella és ara de vint-i-set anys, quan fa només deu anys era de 23. **J. Ll. F.**

Les treballadores turístiques de les Balears-Pitiüses

JOAN ANTONI RIERA

Fani Tur, consellera de Cultura del Consell Insular d'Eivissa i Formentera, i Pilar Costa, presidenta del mateix organisme. "Perquè una dona arribi a un càrrec de responsabilitat ha de fer tres vegades més feina que un home", denuncia la consellera de Cultura.

la dreta. "En línies generals, els partits d'esquerres hi han contribuït d'una manera molt positiva, exigint unes quotes que, a la llarga, seran innecessàries". Aquestes quotes de presència femenina, no obstant això, han contribuït a fer que, molts de partits de dretes que mai no havien tengut en compte la dona avui, els donin una representació important, afirma Munar.

Pilar Costa hi coincideix: "Històricament, aquesta ha estat una lluita dirigida pels partits progressistes". Sobre les quotes, Costa afirma que han ajudat a fer que hi hagi més dones. "No és la solució definitiva, però hi ha ajudat molt, perquè allò que jo no crec és que qui val, val i ja arribarà".

La presidenta d'un dels grups que lluiten pels drets de la dona a les Balears, Esperança Bosch, del Lobby de Dones, no té dubtes sobre la ideologia que ha estat la mare del feminisme: "És evident que el feminisme ha estat una ideologia progressista, però això no vol dir que sectors conservadors no hagin hagut d'acceptar, amb el temps, moltes de les seues aportacions. Per això —diu— esperam molt d'un govern progressista" com el que ara hi ha a les Balears.

"És evident que s'ha avançat molt aquests darrers vint-i-cinc anys, però és que veníem d'una si-

"El feminisme és una ideologia progressista, però els conservadors n'han hagut d'acceptar les aportacions", diu Esperança Bosch.

tuació molt negra", diu Bosch, referint-se a l'època franquista, quan la dona no tenia alguns dels drets més elementals. La presidenta del Lobby de Dones es mostra entusiasmada amb el canvi polític a les illes i, pel que fa a la presidenta del Consell mallorquí, comenta: "Es nota que hi ha una dona. No és un canvi espectacular, però hi ha una sensibilitat diferent. Es nota una altra manera de fer política". Ara aquest col·lectiu espera que el Consell o el govern posin en marxa l'Institut Balear de la Dona.

La gran feina pendent. Però, és vera que tot són millores? Gina Garcies confirma que la situació és optimista, però en uns sectors més

que no en uns altres. Per exemple, a les Illes hi ha menys desocupació femenina que a la resta del país, però això és per la importància que hi té el sector turístic, que és forta-ment masculista. Segons Garcies, les treballadores turístiques de les illes arriben a cobrar un 30% menys que els seus companys. A més a més, de cada cent contractes signats a les Illes, 63 són per a homes, i només 36 per a dones. El 75% dels contractes fixos són per a homes, i només el 25% restant és per a dones.

Un panorama semblant descriu la responsable d'UGT-Hotelaria a les Pitiüses, Elva Alonso, que parla d'un cas concret, però molt habitual: "Si quedes embarassada, la discriminació és total. Com que un acomiadament per aquest motiu és nul legalment, l'empresari t'acomia-ada argumentant raons diferents, com la d'haver comès faltes. Si a principi de la temporada quedes embarassada, la millor cosa que pots fer és callar", aconsella.

Però aquesta marginació no es dona només entre treballadores. També n'hi ha en el món de l'empresa. A l'illa de Mallorca, només un 15% dels directors de banc són dones. A les Pitiüses o a Menorca la xifra encara és més baixa.

Les xifres més esgarrifoses són les dels índexs de dones maltractades: 500 denúncies, només a l'illa de Mallorca l'any 1998. A més a més, l'Informe de Càritas sobre la pobresa a les Illes, fet públic fa dos anys, demostra que la majoria dels pobres són dones menors de trenta anys. "Mentre això continuï així, ningú no podrà dir que les coses van bé", afirmen les del Lobby de Dones. I és que, darrere cada petita victòria, continua havent-hi una gran batalla pendent.

En definitiva, les Balears deixen de ser patrimoni exclusiu dels homes. La primera passa, en el món polític, ja s'ha fet, i segurament que era una de les més importants. Però ara manca eliminar les grans injustícies encara vigents en la societat civil, que és on, al cap i a la fi, vivim tots plegats, dones i homes.

Joan Lluís Ferrer